

Do 2013. godine, u svim izbornim postupcima na razini jedinica lokalne i podru?ne (regionalne) samouprave postupalo se po izbornim pravilima koja su uklju?ivala aktivno i pasivno bira?ko pravo svih gra?ana, neovisno o nacionalnoj pripadnosti, sa zajedni?kim kandidaturama, izbornim listama i zajedni?kim izborom, odnosno istodobno, na isti na?in i po istom postupku, bilo za ?lanove predstavni?kih tijela bilo za na?elnike/gradona?elnike/ upane i njihove zamjenike na neposrednim izborima. U skladu sa Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, u jedinici lokalne i podru?ne (regionalne) samouprave, u kojoj se prema odredbama istog Ustavnog zakona treba osigurati srazmjerna zastupljenost ?lanova njenog predstavni?kog tijela iz reda pripadnika nacionalnih manjina, osigurava se zastupljenost predstavnika nacionalne manjine u njenom izvr?nom tijelu (?lanak 22.).

Zakonom o lokalnoj i podru?noj (regionalnoj) samoupravi i Zakonom o lokalnim izborima, koji su doneseni krajem 2012., a primijenjeni na lokalnim izborima 2013. i 2017. godine, propisana su druga?ija izborna pravila. Navedenim Zakonima propisani su razli?iti na?ini i postupci za izbor na?elnika/gradona?elnika/ upana i njihovog(ih) zamjenika. Naime, svi gra?ani-bira?i imali su pravo da na jednom izbornom listi?u odaberu kandidata za na?elnika/gradona?elnika/ upana i njihovog(ih) zamjenika, dok su pripadnici nacionalnih manjina imali pravo i mogu?nost da na posebnom izbornom listi?u izaberu kandidata za zamjenika iz reda pripadnika nacionalne manjine kojoj i oni pripadaju. Na osnovi tako ste?enog razli?itog izbornog legitimiteta, propisane su i razli?ite ovlasti u odnosu na zamjenike na?elnika/gradona?elnika/ upana ako je mandat op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana prestao nakon isteka dvije godine mandata, to jest u tom slu?aju:

-zamjenik koji obna?a du?nost op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana je zamjenik koji je izabran na neposrednim izborima zajedno s op?inskim na?elnikom, gradona?elnikom, odnosno upanom, te koji tako postaje izvr?no tijelo i ima sva prava i du?nosti op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana; dok

-za zamjenika op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana kojeg se bira iz reda pripadnika nacionalne manjine ta mogu?nost nije niti uzeta u obzir a kamo li propisana. Sasvim je o?igledno da se navedenim odredbama propisuju dvije kategorije zamjenika op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana (zamjenik koji se sa ?elnikom kandidira i iznimno mo?e postati izvr?no tijelo i obna?ati du?nost op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana, u slu?aju njegovog prestanka mandata koji je nastupio nakon isteka dvije godine, te zamjenik izabran iz reda pripadnika nacionalne manjine ?ija je kandidatura samostalna/posebna a ovlasti umanjene), i time se diskriminira zamjenika op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana izabranog iz reda pripadnika nacionalne manjine, a navedeno se predstavlja kao pozitivna diskriminacija, jer se pripadnicima nacionalne manjine omogu?uje da glasaju i za na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana i za zamjenika iz njihovih redova (a nebitna je ?injenica da je pritom navedena funkcija svedena na ukrasnu i po?asnu ulogu, to jest ulogu bez ikakve ovlasti!).

Obzirom da izvr?no tijelo jedinice lokalne i podru?ne (regionalne) samouprave u op?ini je op?inski na?elnik, u gradu gradona?elnik, a u upaniji upan, a iznimno izvr?no tijelo je i zamjenik koji je izabran na neposrednim izborima zajedno s op?inskim na?elnikom, gradona?elnikom, odnosno upanom, kada du?nost op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana obna?a ako je mandat istih prestao nakon isteka dvije godine, postavljaju se pitanja:

-kako je mogu?e da zamjenik op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana izabran iz reda pripadnika nacionalne manjine obna?a du?nost predstavnika nacionalne manjine u izvr?nom tijelu ako

nije ?lan istog izvr?nog tijela?</p><p style="text-align: justify;">-kako je mogu?e da zamjenik op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno ◆upana izabran iz reda pripadnika nacionalne manjine predstavlja svoju nacionalnu manjinu u tijelu kojeg ?ini jedna jedina osoba (na?elnik, gradona?elnik, odnosno ◆upan), te iznimno (zamjenik koji je izabran zajedno s op?inskim na?elnikom, gradona?elnikom, odnosno ◆upanom) druga osoba?</p><p style="text-align: justify;">No, obzirom da izvr?no tijelo ?ini jedna jedina osoba (odnosno op?inski na?elnik, gradona?elnik ili ◆upan), zamjenik izabran iz reda pripadnika nacionalne manjine trebao bi obna?ati du?nost predstavnika nacionalne manjine u izvr?nom tijelu, odnosno trebao bi biti predstavnik svoje manjine u glavi na?elnika, gradona?elnika ili ◆upana. Ingeniozno! Postoji medicinski termin stanja kada u istom tijelu kao da ◆ive dvije osobe: shizofrenija! Nadalje, navedenim Zakonima nije predvi?ena/propisana mogu?nost da op?inski na?elnik, gradona?elnik, odnosno ◆upan bude iz reda pripadnika nacionalne manjine: naravno, a za?to bi i bio?! Ta on je samo ro?en u Hrvatskoj, ◆ivi i pla?a poreze u njoj oduvijek i ima hrvatsko dr?avljanstvo! Rije? je o o?itom primjeru poku?aja getoizacije i politi?ke marginalizacije nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i najbla?e re?eno nacionalne se manjine u skoroj budu?nosti mogu nadati tek ve?erima poezije ili tjednu gastronomske i ine kulture u vlastitom mjestu koje ?e otvoriti ◆ukrasni◆ zamjenik ?elnika tog grada, op?ine ili ◆upanije.</p><p style="text-align: justify;">Budui da navedeno sada◆nje zakonsko stanje na snazi je bilo nedovoljno jasno, prijedlozi Zakona o lokalnoj i podru?noj (regionalnoj) samoupravi i Zakona o lokalnim izborima, koji su upravo u postupku e-savjetovanja (do 23. studenoga 2020), predstavljaju daljnji i jo? gori korak u kr?enju ste?enih prava nacionalnih manjina, ne osiguravaju za?titu i promicanje stvarne jednakosti nacionalnih skupina koje su u nepovoljnijem polo?aju kao najvi?e vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, odnosno predstavljaju izravnu diskriminaciju jer stavljaju u nepovoljniji polo?aj pripadnike nacionalnih manjina i samo od njih izabranih predstavnika u odnosu na druge osobe u usporedivoj situaciji. Imaju?i na umu navedeno jer nisu u cilju pobolj?anja polo?aja nacionalnih manjina imaju se smatrati segregacijom jer predstavljaju prisilno i sustavno razdvajanje osoba po nacionalnoj osnovi.</p><p style="text-align: justify;">U prijedlozima se propisuje da dva zamjenika i nadalje ima ◆upan u ◆upaniji koja ima vi?e od 250.000 stanovnika i gradona?elnik u gradu koji ima vi?e od 100.000 stanovnika, da jednog zamjenika ima ◆upan u ◆upaniji koja ima do 250.000 stanovnika te gradona?elnik u gradu koji ima preko 35.000 do 100.000 stanovnika i gradu koji je sjedi?te ◆upanije (neovisno o broju stanovnika), te da ovdje je rije? o zamjenicima gradona?elnika i ◆upana koji se biraju zajedno s njima. To zna?i da op?inski na?elnik i gradona?elnik jedinice lokalne samouprave koja ima manje od 35.000 stanovnika vi?e nema zamjenika koji se bira zajedno s njima. U navedenim prijedlozima osigurava se pravo na zastupljenost nacionalne manjine u izvr?nom tijelu jedinice lokalne samouprave i podru?ne (regionalne) samouprave, ali to se pravo svodi, odnosno svedeno je na ukrasnu i po?asnu ulogu, to jest ulogu bez ikakve ovlasti. U sada◆njim va?e?im zakonskim odredbama, ◆op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno ◆upana u slu?aju du?e odsutnosti ili drugih razloga sprije?enosti u obavljanju svoje du?nosti, zamjenjuje zamjenik, u skladu sa statutom, te op?inski na?elnik, gradona?elnik i ◆upan, u skladu sa statutom, mo?e obavljanje odre?enih poslova iz svog djelokruga povjeriti zamjeniku, a pri obavljanju povjerenih poslova zamjenik je du?an pridr?avati se uputa op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno ◆upana, jer povjeravanjem poslova iz svog djelokruga zamjeniku, ne prestaje odgovornost op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno ◆upana za njihovo obavljanje◆ (?lanak 43, va?e?eg Zakona o lokalnoj i podru?noj -regionalnoj- samoupravi). U prijedlozima Zakona koji su u

postupku e-savjetovanja, ide se korak dalje i utvr?uje da ◆gradona?elnika, odnosno ◆upana koji ima zamjenika u slu?aju du◆e odsutnosti ili drugih razloga sprije?enosti u obavljanju njegove du◆nosti, zamjenjuje zamjenik koji je izabran zajedno s njim, u skladu sa statutom, te da gradona?elnik, odnosno ◆upan koji ima zamjenika, u skladu sa statutom, mo◆e obavljanje odre?enih poslova iz svog djelokruga povjeriti zamjeniku koji je izabran zajedno s njim, a pri obavljanju povjerenih poslova zamjenik je du◆an pridr◆avati se uputa gradona?elnika, odnosno ◆upana, jer povjeravanjem poslova iz svog djelokruga zamjeniku, ne prestaje odgovornost gradona?elnika, odnosno ◆upana za njihovo obavljanje◆ (lanak 18. prijedloga zakona kojim se mijenja lanak 43. Zakona na snazi). Navedeno zna?i da se ovlasti propisuju samo za zamjenika gradona?elnika i ◆upana koji je izabran zajedno s njima, a nikakve ovlasti nisu vi◆e propisane za zamjenika op?enito, odnosno za zamjenika izabranog iz reda pripadnika nacionalne manjine. Prijedlozi zakona utvr?uju da ako za vrijeme trajanja mandata op?inskog na?elnika i gradona?elnika koji nemaju zamjenika nastupe okolnosti zbog kojih su isti onemogu?eni obavljati svoju du◆nost zbog du◆e odsutnosti ili drugih razloga sprije?enosti, predstavni?ko tijelo imenovat ?e privremenog zamjenika op?inskog na?elnika, odnosno gradona?elnika iz reda svojih lanova, a koji je onemogu?en dalje obavljati svoju du◆nost lana predstavni?kog tijela dok je privremeni zamjenik op?inskog na?elnika, odnosno gradona?elnika, a kao privremeni zamjenik je ovla◆ten obavljati samo redovne i nu◆ne poslove kako bi se osiguralo nesmetano funkcioniranje op?ine, odnosno grada, te za vrijeme zamjenjivanja op?inskog na?elnika, odnosno gradona?elnika ostvaruje prava op?inskog na?elnika, odnosno gradona?elnika, to jest izvr◆nog tijela. Ako prije isteka mandata prestane mandat zamjeniku op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno ◆upana izabranom iz reda pripadnika nacionalnih manjina, raspisat ?e se prijevremeni izbori za zamjenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina.

Imaju?i u vidu predlo◆ena zakonska rje◆enja, na temelju kojih zamjenik na?elnika/gradona?elnika/◆upana biran iz reda pripadnika nacionalne manjine nema nikakvu ovlast, nadle◆nost, obavezu, zada?u i njegova je funkcija svedena na ukrasnu i po?asnu ulogu, moglo bi se ustvrditi da je zakonodavac crpio inspiraciju iz skoro tridesetogodi◆njeg obna◆anja funkcije zastupnika talijanske nacionalne manjine u Hrvatskom saboru. Smatramo neutemeljenim i neprihvatljivim da se pravo na zastupljenost pripadnika nacionalne manjine u izvr◆nom tijelu sa ciljem da se aktivno uklju?i i zauzme u upravljanju s prostorom i resursima jedinice lokalne i podru?ne (regionalne) samouprave svede na puku formalnost i obi?no uhljebljenje jednog pripadnika nacionalne manjine sa zadatkom da poslu◆i kao posljednji Mohikanac u svom rezervatu, to jest kao eksponat interesantan radi oboga?enja turisti?ke ponude turistima i radi dobivanja politi?kih poena od europskih politi?ara, jer se tobo◆e ?ini sve mogu?e i nemogu?e u za◆titi (autohtone) nacionalne manjine.